

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Diddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 400040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papierenwet B.P.P. no. 3266 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie 29. Uit de Schrift: Zooals om een koning gevraagd is, zoo is ook om een profeet geroepen (Deut. 18:18). Op en om 't kerkplein: Zwolle of eik wat wils. Kerkelijk Leven: Een woord van twee Friesche predikanten (slot); „Interkerkelijk Congres“ p. a. Oudestraat 6, Kampen; Filosofie en Confessie. Uit de Historie: A en B voorheen en thans. II. Stemmen uit onze Kerken: Eenheidsmogelijkheid. I. Groninger Brieven. Perschoouw. Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER en onder de synodocratie.

Het debat na 1944.

Het jaar der beslissingen.

Het jaar 1944 — meer nog dan 1942 — is het jaar van de groote kerkelijke beslissingen geworden.

Ongetwijfeld reeds in 1942 waren de onheilvolle leerbeslissingen gevallen. Maar men kon toen nog strijden voor herstel. De kerkelijke weg daarvoor lag nog volledig open.

In 1943 werd de situatie ernstiger. In dat jaar immers werden alle bezwaarschriften door de synode van de baan geveegd en de kern van wat als leer was vastgesteld duidelijker getoond en steviger op de consciëntie gebonden dan ooit. Het laatste gewichtige besluit dat zij nam was het afwijzen van een verzoek van prof. Schilder om, terwijl hij zich bereid verklaarde over de leeruitspraken van 1942 niets te zullen zeggen of schrijven, de geheele zaak nog eens in studie te nemen en hangende dat onderzoek de binding aan wat was vastgesteld op te schorten. Evenals alle bezwaarschriften en verzoeken wees de synode ook dezen voorslag zonder meer van de hand. En na dat gedaan te hebben werd de synode plechtig gesloten.

Eindelijk in 1944, vielen de onzalige, synodale beslissingen welke een scheur in Christus' kerk onvermijdelijk maakten en haar dan ook door de kerk dreven.

Terwille van het verstaan van wat daarna volgde noemen en typen we deze beslissingen even zoo kort en duidelijk mogelijk.

1e. Op Vrijdag 2 Juni 1944 nam de Synode het besluit „aan de classis Gorinchem te berichten, dat cand. H. J. Schilder niet kan worden toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten“, overwegende, „dat cand. Schilder bezwaren houdt tegen de leeruitspraken van 1942, bepaald tegen de daarin voorkomende aanhaling uit de verklaring van 1905“ en, „dat cand. Schilder niet beloofd heeft niets te zullen leeren, dat met de genoemde leeruitspraken in strijd is.“¹⁾

Zonder enig twijfel is dit het belangrijkste besluit dat door de schismatische synode van 1943/45 werd genomen.

Wat toch was het geval?

Cand. Schilder was in 1943 door de Geref. Kerk van Noordeloos als haar predikant beroepen. In overeenstemming met de kerkenorde werd hij daarna door de classis Gorinchem geëxamineerd. Het examen was uitstekend. Na afloop daarvan werd hem gevraagd of hij zijn instemming met de leeruitspraken van 1942 wilde betuigen. Cand. Schilder verklaarde, dat zon-

der meer, niet te kunnen doen. De classis besloot daarop zich tot de synodale deputaten „voor zwaarigheden“ te wenden om advies. Geheel uit eigen beweging verklaarden deze deputaten aan hem, dat de Synode haar leeruitspraak over het houden der kinderen voor reeds wedergeborenen, had uitgevaardigd met de bedoeling „vast te leggen dat de sacramenten — indien zij n.l. waarachtig sacramenten zijn — het aanwezig geloof verzegelen.“²⁾

Cand. Schilder antwoordde daarop, dat hij de stelling, „dat de sacramenten het aanwezig geloof bezegelen, onder geen beding kan aanvaarden en derhalve ook geenerlei uitspraak die deze conclusie zou insluiten.“³⁾ Hoewel de deputaten volmacht hadden in verband met de door hen met cand. Schilder gevoerde besprekingen onmiddellijk aan de classis Gorinchem advies te geven hoe deze diende te handelen, deden zij dat niet. Zij brachten de zaak in verband met het groote belang daarvan eerst op de synode. Het was immers veel beter, dat de geheele synode een beslissing in deze aangelegenheid nam, dan dat een aantal deputaten slechts een advies aan de bedoelde classis zond.

Nog levendig herinner ik mij de synodale vergadering, waarin het synodale leerbesluit over deze zaak viel. Diep was de verantwoordelijkheid, dat een candidaat durfde te ontkennen, dat het sacrament aanwezig geloof verzegelde! Sacramenten waren toch immers voor de geloovigen en verzegelden dus ook het geloof. Iemand die deze waarheid loochende kon toch geen predikant worden!

In de toen gevoerde discussie geschiedde iets, dat zeer ver strekkende gevolgen zou hebben! In zijn antwoord op de vragen deelde de rapporteur, prof. Grosheide n.l. mee, dat de besprekingen met cand. Schilder niet zoo zeer hadden gelopen over het Praeadvies en de Toelichting maar over art. 33 van de belijdenis! Naar het oordeel van de deputaten n.l. was cand. Schilder daarmee in strijd gekomen. Wanneer de synode dat ook nog eens nadrukkelijk uitgesproken wilde zien, zou dat heel goed kunnen!

Onmiddellijk vloog ds Van Dijk op en constateerde met nadruk, dat noch in het voorgelezen rapport van de deputaten, over de met cand. Schilder gevoerde samensprekingen, noch in de conclusies over een afwijking van de belijdenis bij dezen candidaat werd gesproken! En hij wees zichtbaar bewogen op de ontzaglijke betekenis van een dergelijke uitspraak! Als de synode inderdaad zou uitspreken, dat ambtsdragers en leden op grond van art. 33 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis geloovent moeten dat de doop aanwezig geloof verzegelt, dan moeten en zullen er zeer ernstige dingen gebeuren, zoo waar-schuwde hij!

En toen is het ontzettende en onbegrijpelijke geschied: de synode besloot, resoluut en verbeten, met op twee na algemeene stemmen — die van ds Van Dijk en van ds Bos! — aan het rapport de zinsnee toe te voegen, dat cand. Schilder afwijkt van de belijdenis omdat hij niet aanvaardt dat de sacramenten aanwezig geloof verzegelen.

Omdat altijd weer getracht wordt dit hoogst ernstige besluit te verdonkeremanen en te vergeten, zal ik het even letterlijk overnemen.

„De Synode — zoo luidt het in art. 429, pag. 125 der Acta — besluit met op twee na algemeene stemmen dit voorstel (om cand. Schilder niet toe te laten tot den dienst des Woords en der sacramenten — C. V.) te aanvaarden, nadat in het rapport is toegevoegd de uitspraak, dat cand. Schilder ook blijkt af te wijken van wat de kerken in artikel 33 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis aangaande de sacramenten belijden.“

Men voelt de enorme betekenis van deze uitspraak.

¹⁾ Acta der Generale Synode 1943/45 p. 125.

²⁾ Idem No. 12, 1 Febr. 1945.

Want ze zegt dat de Synode — inderdaad de Synode en niet maar een paar deputaten — onomwonden uitsprakten:

1e. dat de eigenlijke bedoeling der Synode van de bekende zinsnee uit de verklaring van 1942 omtrent het houden voor wedergeborenen was: vast te leggen dat de sacramenten aanwezig geloof verzegelen;

2e. dat ook in art. 33 der Ned. Gel. belijdenis deze stelling wordt geleerd;

3e. dat wie genoemde stelling verwerpt derhalve in strijd met de belijdenis komt;

4e. dat wie in dit punt tegen de belijdenis ingaat, niet tot het ambt van dienaar des Woords kan worden toegelaten.

Dit is het eerste gewichtige besluit, door de synode in 1944 genomen, dat we wilden noemen.

Een besluit, dat, we voegen het er even bij, nog nimmer werd herroepen en dus nog onverzwakte kracht en betekenis heeft.

2e. Den 23sten Maart van hetzelfde jaar schors- te de synode prof. Schilder als hoogleraar en predikant op grond van artt. 79 en 80, daarbij uitsprekende, dat deze zich „aan de in art. LXXX K.O. genoemde zonde van scheurmaking“ had schuldig gemaakt.⁴⁾ Dit geschiedde, volgens de door de Synode aan de kerken gezonden toelichting, vanwege „de heiligheid van des Heeren huis, het door God gestelde gezag der kerkelijke vergaderingen, de samenbinding in ons kerkelijk leven, de vrede van de kerk des Heeren... en niet minder het waarachtige heil van prof. Schilder zelf“.⁵⁾

Den 3den Augustus daarop volgende o n t s l a a t deze zelfde synode hem als hoogleraar en ontzet te hem uit zijn ambtelijke bediening als predikant, overwegende dat hij de in art. 80 K.O. „genoemde zonde van scheurmaking“ had verricht en „geenerlei blijk van toenadering en boetvaardigheid aan den dag (had) gelegd, noch ook zijn afwijking beleden heeft, ondanks het ernstig vermaan, dat daartoe tot hem is uitgegaan en dat hij integendeel volhardt in zijn zondige houding“.⁶⁾ Ondertusschen was ook prof. Greijdanus op 26 Juli geschorst o.a. omdat hij zich „aan het aanrichten van scheuring en tweedracht in de kerken en aan herhaaldelijke overtreding van het 5de en 9de gebod had schuldig gemaakt“.⁷⁾ Bovendien — het was wel een zeer zwarte tijd — wierp de Synode stiekum niet minder dan een geheele kerk, die van Bergschenhoek, uit het verband der kerken. Want, nadat de kerkeraad van deze kerk aan de synode had verklaard zich vrij te maken van bepaalde, met name genoemde, synodale besluiten, kreeg hij een brief thuis, waarin te lezen stond, dat de Synode in haar vergadering van 1 Sept. enz. besloten had, „den schismatieken kerkeraad met wie zich onder zijn leiding stellen niet langer als Geref. Kerk in het verband van de Geref. Kerken in Nederland te beschouwen“! Inderdaad geschiedde dit stiekum, want in de officiële, gedrukte acta van de zitting van 1 Sept. 1944 is er geen letter over te vinden! Alleen komt op p. 163 van de Acta, verslag gevende omtrent de zitting van 8 Aug. 1945 de mededeeling voor, dat bij de synode een missive is ingekomen van de kerk van Bergschenhoek, inhoudende, dat zij het verband met de Gereformeerde Kerken heeft verbroken!⁸⁾

Een aperte leugen! Zooiets heeft die kerk nooit gedaan.

Misschien schaamde de synode zich ten slotte toch nog wel een beetje over zoo'n schandstuk.

Laten we het hopen.

⁴⁾ Acta p. 113/4.

⁵⁾ Toelichting p. 51.

⁶⁾ Acta, p. 154.

⁷⁾ Acta, p. 152.

⁸⁾ Zie: De Reformatie van 19 Oct., 9 en 16 Nov. 1946.

De betekenis van deze feiten is intusschen weer zeer groot en veelomvattend.

Want deze personen en deze kerk hadden gestreden voor het behoud van een waarlijk gereformeerde kerkregering. Zij verdedigden het aloude en oergereformeerde recht, tegelijk ook den aan allen opgelegden plicht — vastgelegd in art. 31 K.O. der Kerkorde — om ieder besluit, dat een meerdere vergadering neemt, te toetsen aan het woord des HEEREN om, wanneer zij bevinden, dat het daarmee — of met de vastgestelde Kerkenordening — niet overeenstemt, in den kerkelijken weg, daartegen bezwaar aan te teekenen, zonder gedwongen te worden het onmiddellijk uit te voeren!

De Synode vernietigde dit recht. Zij eischte van elk door haar genomen besluit onmiddellijke en onvoorwaardelijke uitvoering door iedereen en stond, op straffe van uitwerping en schorsing, het indienen van bezwaarschriften alleen toe op voorwaarde, dat men begon met zich naar haar wil te schikken en haar besluit uit te voeren.

Met andere woorden, zij voerde principieel een volstrekte, synodale hiërarchie, of anders gezegd, een synodocratie in. Van deze hiërarchie werden de professoren Schilder en Greijdanus en de kerk van Bergschenhoek de eerste slachtoffers. In den Naam des Heeren, onder de beschuldiging van de zwaarste zonden, werden zij weggezonden!

3) Onder leiding van ds de Graaf had de kerkeraad van Amsterdam in het voorjaar van 1944 een laatste poging ondernomen om een uitweg te zoeken uit de al benauwender wordende kerkelijke impasse. Dat een kerk als die van Amsterdam, onder de leiding van een man als ds de Graaf, zulk een poging ondernam deed de hoop in menig hart weer gloren. Alles werd gedaan om overeenstemming onderling te bereiken. In een hotel te Bloemendaal conferencieerden een groot aantal „synodalen” en „bezwaarden” twee dagen lang van den morgen tot den laten avond. In de daar gevoerde discussies draaide het geheel en al om 't amsterdamsche bemiddelingsvoorstel. Ja, als het in Bloemendaal had moeten beslist worden... maar...

't Amsterdamsche voorstel kwam ter synodale tafel. De pit ervan was een verzoek aan de Synode, of ze wilde verklaren, dat de uitspraak uit de leerbeslissing van 1942 over het voor wedergeborenen houden der kinderen ook zoo mocht gelezen worden, dat „de kinderen des verbonds naar de belofte Gods in Christus geheiligd zijn en dat zij daarom te beschouwen en te behandelen zijn als kinderen welke deelen in die genadige gezindheid Gods (op de synode werden deze twee woorden veranderd in „goedwilligheid en genade Gods te onszwaart”) tengevolge waarvan Hij op Zijn tijd de wedergeboorte werkt, totdat hij het opwassen uit hun wandel of leven blijkt, dat zij het bloed des Testaments onrein achten, waardoor zij geheiligd waren.”)

De ontvangst ter synode was allesbehalve vriendelijk.

De kerkeraad van Amsterdam, welke beleefdelijk had verzocht of ds de Graaf zijn voorstel mocht toelichten — wie kon dat beter dan de opsteller? — kreeg kort en goed nul op dat rekest.¹⁰⁾

En dat was nog maar het begin!

Want op 26 Juli — ik zie ds de Graaf en ds Sikkels nog op de gaanderij in de Oosterkerk zitten, beleven de hun groote ontgoocheling! — wees de synode de amsterdamsche formule af o.a.:

„omdat zij het onmiddellijk verband tusschen het in Christus geheiligd en de wedergeboorte verzwakt”¹¹⁾

Duidelijk werd uit deze beslissing — met het amsterdamsche bemiddelingsvoorstel waren bovendien ook nog een paar andere in de prullemand geworpen — dat:

1e. volgens de synode wedergeboorte en het in Christus-geheiligd-zijn zakelijk hetzelfde zijn;

2e. dat ze niet bereid bleek den bezwaarden ook maar het kleinste beetje „ruimte” te verschaffen: ze gaf ze geen millimeter toe, vroeg het allerlaatste en sloeg iedere poging om de standpunten dichter bij elkaar te brengen vinnig en resoluut af.

4e. Terwijl de synode zoo met haar zwaarste kanonnen opereerde en hevig toesloeg, sprak zij ook haar laatste — en wederom scherpste — woord over de binding aan de nieuwe gecreëerde „geloofsuitspraken”.

Na voorlezing van een rapport waarin o.a. werd verklaard, dat ieder de — twee jaar later afgeschafte — leeruitspraken als „Goddelijke waarheden moet aanvaarden”, sprak de synode o.a. uit, dat „het niet genoeg geacht kan worden, dat ambtsdragers de leeruitspraken niet bestrijden, maar als regel moet worden gehandhaafd, dat zij met de godane leeruitspraken behooren in te stemmen; al kan in bepaalde gevallen (!!) bij gebleken bezwaren tegen een bepaald

punt (!!) genoegen worden genomen met de verklaring, dat men niets zal leeren, wat met deze uitspraken niet ten volle in overeenstemming is”; en

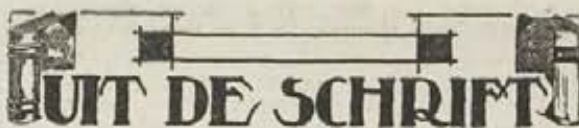
„dat de kerken het recht hebben van te verkiezen ambtsdragers of van afgevaardigden te verwachten, dat zij instemmen met de leeruitspraken der synode (altijd onder voorbehoud van hun recht tot het indienen van gravamina in den kerkelijken weg), en van hen ook een uitdrukkelijke verklaring te vorderen, indien daarvoor een genoegzame reden aanwezig is naar het oordeel der betrokken vergadering”¹²⁾

Men ziet: de strik was nu volkomen dichtgehaald: de leer was zoo klaar mogelijk ontwikkeld; iedere onduidelijkheid was verdwenen; de binding was zoo strak mogelijk aangehaald, en de volledige opperheerschappij van de synode was theoretisch volledig uitgewerkt en praktisch consequent toegepast.

Wat zou er nu gebeuren?

C. V.

¹²⁾ Acta p. 143/4, 389.



ZOOALS OM EEN KONING GEVRAAGD IS, ZOO IS OOK OM EEN PROFEET GEROEPEN.

Toen zeide de Heere tot mij: het is goed, wat zij gesproken hebben. Een profeet zal ik hun verwekken.

Deut. 18 : 18.

Onze zondagsschoolkinderen reeds kennen de bekende woorden uit Deut. 18 : 15: Een Profeet (of: profet?), uit het midden van u, uit uw broeders, als mij (d.i. als Mozes, die hier spreekt) zal u de HEERE, uw God, verwekken; naar Hem (of: hem) zult gij hooren.

Die kinderen leerden den tekst van hun onderwijzers. Dezen gingen uit van de gedachte, dat er moest gelezen worden: „Profeet”, en „Hem”, beide malen met hoofdletter. Onderwijzer en leerlingen gelooven dus, dat hier op Christus gedoeld wordt. Waarom zij ook dezen tekst als adventstekst van buiten leeren; als een uitspraak, die rechtstreeks op Christus Jezus ziet, onzen hoogsten Profeet en Leeraar.

Anderen, b.v. dr Edelkoort, zouden die hoofdletter niet willen bezigen. Zij lezen: een „profeet”, en „hem”. Volgens dr Edelkoort is deze uitspraak niet direct messiaansch; hij ziet niet op Christus, doch op het gewone instituut van: profeten. Zooals er priesters zijn, zoo zijn er ook profeten in Israël, en koningen.

Wij voor ons gelooven niet, dat het noodig is, dezen tekst te schrappen van de lijst der teksten, die onze kinderen tegen de dagen van Kerstfeest hebben te leeren en voor eigen leven te onthouden. Want alle priesters zien op den Priester, alle koningen op den Koning, alle profeten op den Profeet. In geen van zijn ambten is de ééne Koning van de andere koningen, de ééne Profeet van de andere profeten, de ééne Priester van de andere priesters los te denken. Het instituut der profeten, of koningen, of priesters, heeft pas recht en reden en zin, omdat Hij er is, en komende is.

Waarom dan ook Mozes' uitspraak het oog heeft op de profeten, wijl op den hoogsten Profeet en Leeraar.

Maar daarom te meer vraagt onze aandacht Mozes' heilzame en ook beschamende herinnering aan de manier, waarop Israël zelf om een profeet gevraagd heeft. Mozes zegt tot zijn volk: weet ge nog wel, hoe gij ertoe gekomen zijt, te roepen om een profeet? Weet ge nog, hoe het officiële volkspetitionnement, dat bij de Hoogste Majesteit is ingediend, en door mij op uw verzoek daar overhandigd is, en waarin gevraagd werd om een profeet, tot stand gekomen is? Wel, zegt Mozes, dat is zóó in zijn werk gegaan:

Destijds was ik, ik alleen, opgeroepen om te verschijnen voor onzen God Jahwe. Die wilde de wet u geven door de hand van een bemiddelaar. Ik moest alleen den berg op; en als een éénling moest ik daar die zwarte wolkenmassa binnentreden, en daar, waar donder en bliksem alle vleesch verschrikken en de theophanie den sterveling den adem beneemt, zoodat hij meent, nu wel te moeten sterven, daar moest ik oogen en ooren openhouden, omdat Jahwe mij daar bezwaren kwam met de opdracht, de wet in ontvangst te nemen. In dat uur hield God u op een afstand. Dat kwam van Hem. Maar gij, gij zelf, naamt ook van uwen kant hier afstand. Gij vondt dat klimaat van bliksemvuur en donderslag niet om uit te houden. Gij „weekt af”, en „stondt van verre” (Ex. 20 : 18). Dat was van uw kant. De Heere zijnerzijds, verbood u, al te frivol te worden, en eigenmachtig de grenzen te doorbreken, die Hij getrokken had om den berg, welks top in 't donker lag vanwege den schrik en de mogendheid des HEEREN. Maar gij van uw kant wildet ook niet anders; gij vondt het veel te bar en veel te barsch daar in die zwarte openbaringsstormen. Gij vroeg mij ook, of ik in vredesnaam dan maar alleen wou gaan; gij hieldt liever uw gemak. Er was bij u geen drang

naar de zware belasting met een ambt-van-alle-geloo-vigen. Gij motiveertet uw verlangen, om met rust te worden gelaten, met het vroomklinkend argument, dat ge anders sterven zoudt: wie kan God zien, en leven? Zoo vroeg gij (Ex. 20 : 19). En in die vraag lag toch uw ongelooft en traagheid bloot. Want wie ongeroepen Gods verschrikkingsszones binnenkomt, die zal voorzeker sterven. Maar dacht gij, dat een mensch, dien God geroepen heeft, zou sterven? Verre zij God van onrecht en de Almachtige van het doodslaan van wie tot Hem komt op Zijn bevel. Gij hadt u niet bezorgd te maken over uw mogelijke sterven-moeten; waart ge maar gebleven, waar God u zei te blijven, en gekomen, waar Hij u riep, een stapje naar voren te wagen, naar voren, naar de meer nabije gemeenschap, naar de gemeente der eerstgeborenen, naar de vergadering der vrijen, maar het Nieuwe Verbond der mondigen. Maar, u beroepende op uw onmondigheid, woudt gij den last der mondigheid niet dragen. Dat was uw zonde.

Uw zonde.

Zoo zegt het de Schrift zelf.

Want Mozes wijst het volk erop, dat zij zelf met eigen oogen gezien hadden, dat een mensch, geroepen zijnde, wel degelijk blijft leven, als hij komt (Deut. 5 : 24). Ze hebben dit officieel geconstateerd zelfs; een deputatie uit het volk legt dit feit publiekrechtelijk vast.

Maar diezelfde deputatie vraagt nu werkelijk óók, bij volksbesluit, dat de Heere dan toch maar alleen dien éénen man, dien Mozes, moge zetten onder stroom, onder de hoogspanning van het met bliksem geladen wolkende, het van vuurstralen doorschoten duister. Gij, Mozes, zijt wel blijven leven, maar WIJ, waarom zouden WIJ sterven? (Deut. 5 : 25). Dit vuur zou ONS verteren; die stem van goddelijk geweld zou ONS de ooren doof doen worden, ja, ons doodden.

En toen het volk zoo sprak, toen zei de HEERE: het is goed, ze kunnen krijgen wat ze begeeren (Deut. 5 : 28). Maar in één adem voegt Hij er aan toe, dat het toch zoo mooi niet is, wat zij daar vragen, en vooral niet, DAT zij zoo vragen. Dat ze de onmondigheid begeeren te continueeren! Dat zij vooruitrekenen, niet zichzelf vooruit, maar Hem, den Heere. Dat zij van hun kant bepalen, wat een menschenkind zóoal uithouden kan. „Och, dat zij zulk een hart hadden, om Mij te vreezen”; daar (Deut. 5 : 29) hoort ge eenzelfde klank als ook bekend is uit psalm 81: och, had naar Mijn raad zich Mijn volk gedragen...

En wijl de zonde van de bruid, die niet avanceeren wil tot den huwelijksdag, en van den onmondige, die niet wil komen tot de mannenplichten der mondig verklaarden, een van zich af schuiven van den Bruidegom, en van den Koning, een Hem van-zich-weg-bidden, is, daarom wordt in Hebr. 12 : 25 dit kind ook bij den naam genoemd. Welk kind? Het kind, dat uit gemakzucht zijn kinderlijken staat maar liefst gecontinueert ziet, en de lasten der verantwoordelijkheid maar van zich afschuift. Hebr. 12 : 25 noemt dit van-zich-afschuiven een van-zich-wegbidden; onze vertaling leest: verwerpen. En de tekst ziet op hetgeen zóo even is gememoreerd uit het volks-, het kerk-petitionnement bij Horeb.

Op de vraag van 't volk, dat Mozes hun de oogen niet verblinden zou, de ooren niet zou laten tuiten, dat hij maar een gewonen man mocht laten zenden, die met hen zoo heel gewoon zou kunnen spreken. Geen blinderde figuur, wiens glans de oogen verblindt, zoodat zij, om niet te moeten knippen tegen het licht des hemels, of zelfs maar tegen zijn weer-glans, een doek behoeven, die het licht bedekt (Ex. 34 : 35, 2 Cor. 3 : 13). Die doek, dat deksel, is hun óók gegund; maar de eigenwillig geformuleerde behoefte aan zoo'n deksel, de vraag om toch vooral met rust te worden gelaten, die is een teeken van verharding, een teeken en ook een begin ervan (2 Cor. 3 : 14).

De vraag om een profeet is dus wel degelijk ontstaan mede uit zondige motieven. Zooda de vraag om een koning door den Heere zelf wordt aangemerkt als een „verwerpen” van Hem, (1 Sam. 8 : 7); zoo is ook de vraag om een profeet aangemerkt als een „verwerpen” van den Heere (Hebr. 12 : 25). De ééne maal verwerpen zij Hem, die REGEERT van boven; den anderen keer Hem, die SPREEKT van boven. Ze willen liever laag-bij-den-grond.

Nu, dat wil de Heere ook wel. Daarom GEEFT Hij hun een koning; tot Samuël zegt Hij: geef hun maar wat zij verlangen (1 Sam. 8 : 7, 9), maar, laat hen ook de consequentie dragen, laat hen nu zich BUKKEN onder hunnen koning (vs 11, v.). En zoo ook GEEFT Hij hun een profeet, een rij profeten, straks den grooten Profeet. Die laag-bij-den-grond zal zijn, mensch onder menschen, dagelijks naast hen zittende, mensch als andere menschen, zoon van een timmerman.

Tot Mozes zegt Hij: het is goed, geef hun maar wat ze vragen (Dt. 18 : 17; 5 : 28). Maar Hij zegt er met een bij: laat hen de consequenties dragen: zij willen geen donder hooren, en geen vuur zien, maar een gewoon geluid, een gewone-menschen-geluid, een leeken-onderdicht hebben? Nu, dat ze dan ook HOOREN naar dat gewone proza van de eenvoudige kerktaal: een Profeet, en een massa profeten, zal u de Heere verwekken; naar dien profeet en dien Profeet zult gij dan ook HOOREN (Dt. 18 : 15).

Bukken onder het instituut der koningen, en onder den scepter van den Grooten Koning.

En: ho- naar de st De zonc De gena De toor in-t-gebe 12 : 25). Maar d van een zegen: d Middelaar zonde de lasten Door Zij niet de ze bukken en hoorde, w den Konin anders

En hier Want V vuur en s berg te Wij beho dale verg is: komt den berg. eerst g erin geze den Nieu doop hee en de las we ervan Daaron die spree boven ge jestedit kerk, w ouders or Maar : ons afbid Dan : 12 : 25).

KE een w van tw

We ge Sprekend zondaar"

Hij i quentie tot vrij wekkin derde.

Welzoo vind het God durv derbos (i doel die waren, e dr J. Ric was inco beter inz en br. l de syno quentie Nauta er uit redey morgen anders s hier gevi „peccavi” hem inco — niet nog elke inconseq juist da der opre schorsen bleken v wat hij kerkeraa schorsen keraad, dr Ridd schreef laat te d to ch aan één diaken F (Wezep, Wel, wel nog twi verwijter

Hoore Doel

¹⁰⁾ Zie: Acta, p. 381.

¹¹⁾ Acta, p. 137/8. Op de commissievergadering, waar ds de Graaf werd toegelaten gaf de Voorzitter den leden der commissie de gelegenheid vragen te stellen aan ds de Graaf. Nadat een paar onbetekende vraagjes gesteld waren en ds de Graaf geantwoord had in enkele minuten werd ds de Graaf bedankt en kon hij gaan.

¹²⁾ Acta p. 140.